

„Žena, veľká je tvoja viera!“

Mt 15, 21 - 28

21 Ježiš odtiaľ odišiel a odobral sa do okolia Týru a Sidonu. 22 Tu prišla k nemu istá kanaánska žena z tých končín a kričala: „Zmiluj sa nado mnou, Pane, syn Dávidov! Dcéru mi hrozne trápi zlý duch.“ 23 Ale on jej neodpovedal ani slovo. Jeho učeníci pristúpili k nemu a prosili ho: „Pošli ju preč, lebo kričí za nami.“ 24 Ale on odvetil: „Ja som poslaný iba k ovciam strateným z domu Izraela.“ 25 No ona prišla k nemu, poklonila sa mu a povedala: „Pane, pomôž mi!“ 26 On jej odpovedal: „Nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho šteňatám.“ 27 „Áno, Pane,“ vravela ona, „ale aj šteňatá jedia odrobinky, čo padajú zo stola ich pánov.“ 28 Vtedy jej Ježiš povedal: „Žena, veľká je tvoja viera! Nech sa ti stane, ako chceš.“ A od tej hodiny bola jej dcéra zdravá.

Príbeh začína informáciou, že Ježiš opustil územie Galilei a vybral sa na severozápad smerom k Stredozemnému moru do okolia Týru a Sidonu. Tieto dve prístavné mestá sa spomínajú na viacerých miestach v Starom zákone. Pre svoj kult pohanským bohom boli predovšetkým negatívnym symbolom modloslužby a varovaním pre Izrael. Najmä v prorockej literatúre sa spomínajú viaceré výroky namierené proti týmto mestám (porov. Iz 23; Jer 25; 27; 47; Ez 26 – 28; Joel 4; Zach 9). V Starom zákone je známy príbeh Jezabel, dcery sidonského kráľa Etbála, ktorú si vzal za manželku izraelský kráľ Achab a ktorá zaviedla v Izraeli pohanský kult boha Bála (porov. 1 Kr 16, 31 – 32). Na druhej strane v meste Sarepta pri Sidone žil v dome vdovy prorok Eliáš, ktorý jej vzkriesil syna (porov. 1 Kr 17, 7 – 24).

Evanjeliový príbeh sa odohráva mimo teritórium Svätej zeme. Ide viac než len o geografický údaj. Odráža protiklad medzi neprijatím Krista zo strany vlastného národa a prejavmi viery zo strany ľudí nežidovského pôvodu. Na jednej strane stojí vyvolený Boží ľud, ktorému sa Boh dal poznať osobitným spôsobom v jeho dejinách (Abrahám, Mojžiš, Dávid, proroci atď.), uprostred ktorého si vybral sväté miesto, kde bude prebývať (Jeruzalem, chrám, Archa zmluvy, kňazstvo), s ktorým uzavrel zmluvu (Božie prikázania na vrchu Sinaj, vyvolenie, zasnúbená krajina, Sväté písmo) a dal prisľúbenia ohľadom Mesiáša. Na druhej strane sú to ľudia, ktorí v očiach židovského národa boli považovaní za modlárov, bývali za hranicami Svätej zeme, nerozlišovali medzi čistými a nečistými jedlami, uctievali bôžikov, vykonávali pohanský kult na ich oslavu a nezachovávali Božie prikázania.

I keď to evanjelista neuvádza, môžeme predpokladať, že Ježiš komunikoval v tomto kraji po grécky. Nikto nie je vylúčený z radostnej zvesti o Božom kráľovstve. Ježiš ukazuje, aké je dôležité hľadať vždy nové spôsoby a prostriedky, aby aj dnes zaznelo evanjeliové posolstvo všetkým ľuďom.

Evanjelista sa nezmieňuje o tom, ako sa žena dozvedela o Kristovi. Možno jej o ňom povedali susedia, ktorí boli očitými svedkami Ježišovho učenia a zázakov. A možno to boli práve oni, ktorí jej týmto spôsobom vliali nádej na uzdravenie jej dcéry. Aké je dôležité, aby sme aj my

boli ľuďmi, ktorí druhým budeme adresovať slová povzbudenia, nádeje a útechy, ktoré pramena z radostného posolstva Božieho Syna.

Výraz „*prišla k nemu, poklonila sa mu a povedala: „Pane, pomôž mi!*““ odráža na jednej strane zúfalú situáciu matky, ktorá opúšťa choré dieťa, prichádza sama a hľadá všetky možnosti, aby sa jej dcéra uzdravila. Toto gesto je však aj vyjadrením jej hlbokkej viery. Robí tzv. prostráciu, tzn. kláka si pred Kristom, aby ho vyznala ako Boha. Prosí od neho to, čo dokáže iba Boh – zvíťaziť nad zlým duchom.

Keď v roku 332 pred Kr. Alexander Veľký dobyl územie Svätej zeme a začlenil ho do svojej obrovskej ríše, Židia začali používať pre obyvateľov nežidovského pôvodu všeobecné označenie „Gréci“. Používali aj tvrdsie vyjadrenia „pohania“, „národy“ (tzv. gojím), „hriešnici“, ba dokonca „psy“. Toto posledné označenie je dôležité, aby sme pochopili Ježišovu námietku: „*Nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho šteňatám.*“ (Mk 7, 27) Ježišova odpoveď je mimoriadne tvrdá a vyjadruje skutočnosť, že žena nie je súčasťou vyvoleného národa. Neodráža Kristovo zmýšľanie, ale stereotyp a vyjadrovanie, akým sa v tej dobe Ježišovi súkmeňovci pozerali na ostatné národy. Žena však na prekvapenie neodchádza ale „*prijíma*“ túto hru argumentov, ktoré využije vo svoj prospech. Spomeňme si na iné evanjeliové miesta, ktoré poukazujú na skutočnosť, že vypočutie prosby je výsledkom vytrvalosti a neodbytnosti. Stačí uviesť podobenstvo O nepoctivom sudcovi a neodbytnej vdove v Lk 18, 1- 7. Podobne teraz aj v našom príbehu bola žena vypočutá pre svoju neodbytnosť. Správanie pohanskej ženy môžeme prirovnať aj ku konaniu ženy trpiacej na krvotok, ktorá sa vo svojej túžbe dotknúť Krista nedala odradiť ani veľkým zástupom, ani predpismi židovského náboženstva.

Evanjeliové texty zachytili viaceré formy oslovenia Božieho Syna: Učiteľ, Syn Dávidov, Rabbi, Ježišu. Žena použila oslovenie „Syn Dávidov“, ktorý je židovským mesiášskym titulom, tzn. vyznáva Ježiša ako prisľúbeného Mesiáša, ktorého očakáva židovský národ. Svojim pôvodom nepatrí do židovského národa, ale svojou vierou áno. Ďalej sa obrátila na Božieho Syna oslovením „Pane“, po grécky „Kýrie“. Slovo „Pán“ je v biblickom slovníku označenie, ktoré sa používa pre Boha. Ide o vyznanie viery, lebo žena spoznáva v Ježišovi Boha.

Ak je modlitba stretnutie s Bohom, potom túto pohanskú ženu toto stretnutie zmenilo. Biblický úryvok je pre nás upozornením, aby sme neprichádzali pred Boha s pocitom „automatického“ vypočutia. Jediný nevyhnutný predpoklad modlitby je viera. Modlitba nás pretvára, mení a napráva. V nej spoznávame, že Boh nám dáva to, čo je pre nás najlepšie, aj keď to nemusíme hneď rozoznať. V prvom rade však v modlitbe vyznávame Pána Ježiša ako Boha a to je hlavné a prvé ovocie modlitby a nie jej vypočutie. Zároveň nás príbeh učí, ako sa máme správať, keď sa nám zdá, že Boh mlčí. Odpoveďou nie je rezignácia alebo hnev, ale ešte väčšie naliehanie na Boha. Žena je príkladom viery, ktorý Matúš odovzdáva svojim čitateľom, aby nasledovali jej príklad vo chvíľach, keď sa nám zdá, že Boh mlčí.

Z hľadiska blízkeho kontextu je dôležité si všimnúť, že uzdravenie dcéry je vložený medzi Ježišovo poučenie o čistých a nečistých jedlách (Mt 15, 15 – 20). Pohania boli považovaní za nečistých, avšak aj tento príbeh potvrdzuje, že nie človek je nečistý, ale jeho zmýšľanie. Po tomto úryvku Matúš uvádza zázrak rozmnoženia sedem chlebov a niekoľko rýb (Mt 15, 32 -

39). V našom úryvku je najdôležitejšou časťou rozhovor medzi Ježišom a pohanskou ženou. V ňom je narážka na stôl a chlieb. Pri rozmnožení chlebov sa nazbieralo sedem košov plných odrobín chleba. Žena v odpovedi Ježišovi žiada aspoň odrobiny z chlebov, ktoré padajú zo stolov. Zázračné nasýtenie zástupu nesie jasnú podobnosť s opisom Ježišovej poslednej večere. Samozrejme, nejde o ustanovenie Eucharistie, ale o istý jej predobraz. Dosvedčujú to Ježišove „eucharistické“ gestá pri rozmnožení siedmich chlebov a pár rýb: „vzdával vd'aky, lámal a dával učeníkom...“ (Mt 15, 36), ktoré sa spomínajú pri ustanovení Eucharistie vo Večeradle a sú súčasťou svätej omše. Po Ježišovom nanebovstúpení sa začali jeho učeníci a učeníčky schádzať na tzv. „lámaní chleba“, tzn. na slávení Eucharistie. Keďže prvú kresťanskú komunitu v Jeruzaleme tvorili židokresťania, so sedením za jedným stolom nebol problém. Avšak čoskoro sa súčasťou kresťanov stali aj pohania, ktorí uverili v Ježiša Krista. Keď teda pohanokresťania aj židokresťania slávil spoločne Eucharistiu, konalo sa aj stolovanie, tzn. jedenie, pri ktorom sa nedodržiavali židovské obradné predpisy ohľadom čistých a nečistých jedál. Požiadavky na obradnú čistotu totiž nedovoľovali Židom sedieť za jedným stolom s pohanmi. Podľa svedectva Pavlovho listu Galatánom sa tohto držali aj prví kresťania, ktorí pochádzali zo židovstva a teda vyrástli v tejto tradícii (porov. Gal 2, 11 – 16). Pri riešení tohto problému mohol Matúšovi poslúžiť aj tento príbeh, ktorým zdôraznil, že samotný Pán umožnil pohanskej žene, ktorá vyznala jeho božstvo, pristúpiť k stolu, v čom prvotná komunita kresťanov mohla vidieť odkaz na stôl Eucharistie ale aj celkové začlenenie pohanokresťanov do kresťanských spoločenstiev. To malo nesmierny význam pre zachovanie potrebnej jednoty pri rozmanitosti spoločenstva, v ktorom viera v Ježiša Krista spájala mužov a ženy, židov a pohanov, slobodných a otrokov.

Mk 7, 24 - 30

24 Potom vstal a odišiel odtiaľ do končín Týru a Sidonu. Vošiel do jedného domu, lebo nechcel, aby niekto o ňom vedel, ale nemohol sa utajiť. 25 Lebo len čo sa o ňom dopočula istá žena, ktorej dcéra bola posadnutá nečistým duchom, prišla a hodila sa mu k nohám. 26 Žena bola Grékyňa, rodom Sýrofeničanka. A prosila ho, aby vyhnal zlého ducha z jej dcéry. 27 On jej povedal: „Nechaj, nech sa najprv nasýtia deti, lebo nie je dobré vziať chlieb deťom a hodiť ho šteňatám.“ 28 Ale ona mu odvetila: „Pane, aj šteňatá jedia pod stolom odrobinky po deťoch.“ 29 On jej povedal: „Pre tieto slová choď, zlý duch vyšiel z tvojej dcéry.“ 30 A keď prišla domov, našla dievča ležať na posteli a zlý duch bol preč.“

V našej úvahe chcem poukázať na niektoré rozdiely, ktoré v príbehu uvádza Markovo evanjelium. Marek podáva bližšie vysvetlenie pôvodu ženy: „bola Grékyňa, rodom Sýrofeničanka.“ (Mk 7, 26) Feničania boli starobylý národ známy už v 3. a 2. tisícročí pred Kr. Obývali oblasť dnešnej Sýrie a Libanonu. Rimania ich poznali najmä vďaka mestskému štátu Kartágo, ktoré založili na severnom pobreží Afriky a ktoré Rímska ríša po viacerých bojoch zničila. Označenie „Sýrofeničanka“ môže súvisieť s miestom vzniku tohto evanjelia. Marek ho pravdepodobne napísal pre kresťanov v Ríme. V spojení s Kartágom boli pre Rimany známejší severní Feničania, tzv. Púni. Marek cítil potrebu vysvetliť, že ide o odlišnú vetvu, ktorá obývala oblasti Blízkeho Východu.

Matúš zjednodušuje pôvod pohanskej ženy a volá ju „kanaánska žena“. Ide o starozákonný výraz pôvodného obyvateľstva, ktorému sa izraelský národ mal vyhýbať, aby ho nenaviedol

na modloslužbu. Preto aj zdôrazňuje svoje poslanie k ovciam strateným z domu Izraela. Táto perspektíva Matúšovo evanjelia je pre nás zrozumiteľnejšia, keď si uvedomíme, že jeho adresátmi boli predovšetkým kresťania pochádzajúci zo židovstva. Ako v prípade Matúša podobne aj v Markovej verzii príbehu je kľúčovým miestom dialóg medzi Ježišom a pohanskou ženou.

Marek uvádza, že Pán Ježiš „*nechcel, aby niekto o ňom vedel.*“ (Mk 7, 24) Možno jeho zámerom bol oddych a načerpanie síl. Avšak myšlienka Ježišovho „utajenia“ môže súvisieť s celkovým zámerom Markovho evanjelia. S touto myšlienkou prišiel v roku 1901 nemecký protestantský teológ William Wrede (1859-1906), ktorý v spojení s týmto evanjeliom hovoril o tzv. „mesiášskom tajomstve.“ Na jednej strane Ježiš chce ostať nepoznaným, ukrytým. Na druhej strane však uzdravuje, vyháňa zlých duchov, ktorí o ňom prehlasujú, že je Boží Syn, ale uzdraveným a zlým duchom zakazuje o tom hovoriť.

Aký význam teda majú tieto Ježišove príkazy mlčať a zostať utajený? Hrozilo, že jeho učeníci a zástupy si vytvoria o Kristovi obraz ako o divotvorcovi, ktorý prišiel, aby konal zázraky, liečil a uzdravoval. Zatiaľ čo by sa skutočné poslanie Božieho Syna, trpiaceho Pánovho služobníka, ktorý prišiel, aby svojou smrťou a zmŕtvychvstaním zachránil ľudstvo. Pravý učeník môže pochopiť skutočnú identitu Ježiša Krista až v pohľade na jeho kríž. Možno to bol dôvod, pre ktorý sa Ježiš odobral do ústrania. Evanjelista zachytáva aj rôzne názory, ktoré kolovali o Ježišovi: je to Ján Krstiteľ, Eliáš, jeden z prorokov (porov. Mk 8, 28). Už som spomenul, že Sarepta pri Sidone bola miestom pôsobenia starozákonného proroka Eliáša.

Podnety pre prácu so Svätým písmom

1. Nikto nie je vylúčený z Božieho plánu spásy. Viera nie je majetkom nejakého národa, ale Božím darom, ktorý On dáva do srdca tých, ktorí ho úprimne hľadajú.
2. Pri čítaní biblickej udalosti je možné využiť aj prácu s mapou, aby sa žiaci oboznámili s biblickým zemepisom a spoznali členenie Svätej zeme a okolitých národov.
3. Osvedčeným spôsobom práce so Svätým písmom je bibliodráma. Po scénke je dobré rozobrať „postoje“ jednotlivých postáv. Pri starších žiakoch je dobré vyskúšať aktualizáciu príbehu na dnešnú dobu taktiež vo forme scény.
4. Udalosť uzdravenia zachytili dvaja evanjelisti. Týmto spôsobom môžeme ukázať žiakom odlišnosť spracovania biblického úryvku. Môžu porovnať dva texty, hľadať podobnosti a rozdielnosti. Evanjelista berie na vedomie svojich poslucháčov, ich situáciu a zároveň svoje posolstvo, ktoré im chce odovzdať.

Vypracoval: prof. František Trstenský